

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București

www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro

Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

Domnului Romi Mihăescu, Președinte

Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

Doamnei Mihaela Mazăre, Președintă

Comisiei Superioare de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap

RECOMANDAREA

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE NR. 18361 / 10. IUN. 2024

Nr. 104 din 10. IUN. 2024

privind soluționarea contestațiilor la încadrarea în grad de handicap în termen legal și respectarea demnității persoanelor cu dizabilități în timpul procedurilor de evaluare în vederea încadrării în grad de handicap

Întrucât tot mai mulți petenți s-au adresat instituției Avocatul Poporului, prin petiții individuale și colective, în legătură cu **greșita (ne)încadrare în grad de handicap, nerespectarea termenului de soluționare a contestațiilor și încălcarea demnității persoanelor cu dizabilități în procesul de evaluare în vederea încadrării în grad de handicap**, Avocatul Poporului s-a **sesizat din oficiu**¹ și a dispus efectuarea unei **anchete** la sediul Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități-ANPDPD, în vederea clarificării problematicei cu **președintele ANPDPD și președinta Comisiei Superioare de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap**.

Obiectivele anchetei au constat în :- clarificarea cauzelor care determină **depășirea termenului de soluționare a contestațiilor privind certificatul de încadrare în grad de handicap și identificarea soluțiilor**; - discutarea **conduitei adecvate față de persoana cu dizabilități, în cursul interacțiunii dintre aceasta și membrii serviciilor/comisiilor de**

¹ Sesizarea din oficiu nr. 15940/2024

evaluare în vederea încadrării în grad și tip de handicap, din perspectiva **drepturilor omului** și a protecției speciale a persoanelor cu handicap.

A fost pusă în discuție, în acest context, încălcarea dreptului la autonomie și nerespectarea demnității persoanei cu dizabilități în cadrul evaluărilor interne, astfel cum reiese din **hotărârile CEDO** în care a fost condamnat statul român, în cauze precum JIVAN contra ROMÂNIEI și TOADER contra ROMÂNIEI ; de asemenea, au fost prezentate câteva **dosare din cazuistica recentă** a instituției Avocatul Poporului, care interesau problematica.

În cadrul anchetei, s-a făcut vorbire despre primirea unei **petiții colective**² prin care un grup de persoane cu dizabilități, care s-au văzut nevoite să conteste certificatele de încadrare în grad de handicap, s-au plâns Avocatului Poporului că, deși are **obligația legală a soluționării contestației în termen de 60 de zile lucrătoare**, Comisia Superioară **nu răspunde la contestațiile depuse în termen nici după jumătate de an**, fapt ce **afectează direct persoanele cu dizabilități**, cu precădere persoanele cu handicap grav care au nevoie de ajutor pentru că nu se pot deplasa, alimenta, ocupa de igiena proprie singure și care au contestat că nu au primit asistent personal.

Totodată, autoritatea a fost informată despre **creșterea numărului petițiilor privind încălcarea demnității persoanelor cu dizabilități în cursul interacțiunii dintre acestea și membrii serviciilor de evaluare** în vederea încadrării în grad și tip de handicap.

Cu privire la **întârzierile înregistrate în soluționarea contestațiilor privind încadrarea în grad de handicap** (nerespectarea termenului de 60 de zile lucrătoare de soluționare a contestațiilor de către Comisia Superioară de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap), reprezentanții Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități au abordat **problema legislației în vigoare**, subliniind că, **odată cu modificările**³ **aduse art. 87 alin (5) al Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, contestațiile care, anterior datei de 18 mai 2023, se „împărțeau” între completele de contencios-administrativ ale celor 42 de tribunale (potrivit competenței teritoriale), îi revin, în prezent, Comisiei Superioare.

Concluzionând că întârzierea în soluționarea contestațiilor este **cauzată de numărul extrem de mare al contestațiilor (peste o mie de contestații/ lună)** și de **personalul insuficient al Comisiei Superioare** (dar și al Secretariatului Tehnic al Comisiei), **care nu are**

² Dos. nr. 15038/13.05.2024.

³ Prin Legea 93/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, a fost modificat art. 87, în sensul instituirii competenței Comisiei superioare de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap de a soluționa contestațiile privind încadrarea în grad de handicap. Anterior, titularii certificatelor adresau contestația direct instanței de contencios administrativ.

ca atribuții doar activitatea decizională în soluționarea contestațiilor, ci și coordonarea metodologică și monitorizarea activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap, s-au propus, de către ANPDPD, drept soluții de mediere: modificarea cadrului normativ prin **prelungirea termenului de soluționarea a contestațiilor de la 60 la 120 de zile lucrătoare** (apreciem însă că o astfel de prelungire ar aduce prejudicii unora dintre persoanele cu handicap al căror drept a fost vătămat de autoritatea publică prin modul cum s-a efectuat evaluarea în vederea încadrării în grad de handicap); **suplimentarea numărului membrilor Comisiei Superioare**; analizarea oportunității **înființării mai multor comisii superioare de evaluare în grad de handicap**, care să preia din sarcina excesivă care îi revine acum Comisiei Superioare.

Cu privire la **conduita pe care ar trebui să o aibă reprezentanții autorității publice în cursul procesului de evaluare**, președinta Comisiei Superioare a precizat că are în atribuții *coordonarea metodologică și monitorizarea activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap* a comisiilor din teritoriu, însă aceste atribuții s-ar limita la aspectele de ordin medical, la încadrarea în criteriile medico-psihosociale și prevederile legale care le susțin.

Însă, în opinia instituției Avocatul Poporului, atribuțiile Comisiei Superioare de coordonare metodologică și monitorizare a activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap **vizează și interacțiunea dintre evaluator și evaluat**, sub aspectul **protecției persoanei cu handicap și a principiilor** care stau la baza **Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**.

Potrivit reglementărilor cuprinse în art. 20⁴ al **Regulamentului din 2023 de organizare și funcționare a Comisiei superioare de evaluare a persoanelor adulte cu handicap** aprobat prin Ordinul 1066/2023, în vigoare din data de 18 mai 2023, „În realizarea atribuțiilor de coordonare metodologică și monitorizare a activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap, prevăzute la art. 90² alin. (1) din lege, Comisia superioară desfășoară următoarele **activități**:

a) propune **instrucțiuni** în vederea asigurării unui mod de lucru unitar, la nivel național, în ceea ce privește aplicarea criteriilor medico-psihosociale de încadrare în grad și tip de handicap, **precum și cu privire la activitatea de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap**; b) formulează **precizări metodologice** la solicitarea **serviciilor de evaluare complexă a persoanelor adulte cu handicap și a comisiilor de evaluare a persoanelor adulte cu handicap**; (...) d) formulează **propuneri privind modificarea metodologiilor, procedurilor**

⁴ Capitolul IV- Coordonarea metodologică, monitorizarea și verificarea activității de evaluare și încadrare în grad de handicap.

și a instrumentelor de lucru existente pe care le supune aprobării președintelui Autorității; e) în exercitarea atribuțiilor de monitorizare a activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap, prin verificările periodice efectuate privind modul de desfășurare a activității de evaluare, colectează informații și date pe baza cărora elaborează rapoarte de monitorizare privind modul de implementare a prevederilor legale referitoare la evaluarea persoanelor adulte.

În considerarea celor de mai sus și având în vedere:

- **art. 50** din Constituția României privind **protecția persoanei cu handicap**;
- prevederile **art. 4 alin (1) lit. a) și c)** din **Hotărârea nr. 234 din 16 februarie 2022 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități**⁵;
- prevederile **Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**;
- prevederile **H.G nr 430/2008 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea și funcționarea comisiei de evaluare a persoanelor adulte cu handicap**;
- dispozițiile **Regulamentului din 2023 de organizare și funcționare a Comisiei superioare de evaluare a persoanelor adulte cu handicap** aprobat prin **Ordinul 1066/2023**, în temeiul prevederilor **art. 59** din **Constituția României** și ale **art. 24 alin. (1) și (2)** din **Legea nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea Avocatului Poporului**, republicată și în vederea realizării scopului constituțional și legal al Avocatului Poporului, privind apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, în raporturile acestora cu autoritățile publice, emit prezenta

RECOMANDARE

1. Președintele ANPDPD și președinta Comisiei Superioare vor iniția demersuri, de natură administrativă și normativă, în vederea eficientizării activității de soluționare a contestațiilor și a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități în cursul procesului de evaluare, inclusiv dreptul la demnitate. În acest scop:

⁵ „(1) Autoritatea îndeplinește în domeniile proprii de competență următoarele funcții: a) de autoritate - prin care exercită urmărirea modului în care sunt respectate și promovate, de către persoanele fizice sau juridice, de drept public ori privat, drepturile persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu legislația în vigoare; c) de reglementare - prin care inițiază proiecte de acte normative, inclusiv strategiile, în domeniul propriu de activitate, pe care le supune aprobării ministrului muncii și solidarității sociale

a) – se va dispune **suplimentarea numărului membrilor Comisiei Superioare, dar și a personalului care acoperă Secretariatul tehnic al Comisiei**, în conformitate cu art. 90¹ alin (6)⁶ din Legea nr. 448/2006 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;

b)- se va dispune analizarea oportunității înființării **mai multor grupuri de lucru ale Comisiei Superioare de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap**, care să preia din sarcina excesivă care îi revine acum Comisiei Superioare;

c)- se vor iniția demersuri privind **implementarea unui sistem de monitorizare a interacțiunii dintre persoanele cu dizabilități și reprezentanții autorității publice**, în timpul evaluării în vederea încadrării în grad de handicap, **prin înregistrări audio-video/ sau doar audio ale ședinței de evaluare**, în condițiile legii; acestea vor putea surprinde interacțiunea dintre persoana evaluată și evaluator, iar în cazul unor plângeri, va putea fi verificată veridicitatea susținerilor privitoare la încălcarea demnității;

d)- va fi **adresată tuturor DGASPC-urilor o circulară**, informându-le cu privire la petițiile primite de Avocatul Poporului pe tema **încălării demnității persoanelor cu dizabilități și se va solicita conducerii direcțiilor să se asigure că reprezentanții lor, din cadrul serviciilor de evaluare au -în cursul evaluărilor- o abordare bazată pe drepturile omului**, cu respectarea demnității persoanei cu dizabilități care se prezintă la evaluare; în acest scop, vor fi **elaborate standarde⁷ privind conduita adecvată față de o persoană cu handicap/dizabilități, care să fie introduse în Codurile de etică ale serviciilor/comisiilor/DGASPC-urilor**;

e)- plecând de la constatările din hotărârile CEDO invocate în cursul anchetei⁸, se va dispune **analizarea oportunității unor proiecte de acte normative** care să aibă în vedere o

⁶ Potrivit prevederilor art. 90¹ alin (6) din Legea nr. 448/2006 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, „*În situații justificate de volumul și specificul activității, componența Comisiei superioare poate fi suplimentată cu maximum 5 membri, având una dintre specializările prevăzute la alin. 2 (medici de specialitate expertiză medicală a capacității de muncă sau medicină fizică și de reabilitare; medici de medicină generală și cu experiență în dizabilitate; persoane licențiate în asistență socială/ în psihologie/ în științe juridice și cu experiență în dizabilitate), iar cea a Secretariatului Comisiei superioare poate fi suplimentată cu maximum 2 membri, cu încadrarea în fondurile bugetare alocate cu această destinație*”.

⁷ Art. 3 (1) **Autoritatea coordonează la nivel central activitățile de protecție și promovare a drepturilor persoanelor cu dizabilități, elaborează politicile, strategiile și standardele în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități**, asigură urmărirea aplicării reglementărilor din domeniul propriu și controlul activităților de protecție și promovare a drepturilor persoanelor cu dizabilități.

⁸ În Cauza Jivan contra României, Curtea a constatat că reclamantul a fost lăsat să se descurce singur iar deciziile autorităților nu includ nicio explicație rezonabilă care să argumenteze de ce o persoană cu dizabilități, lipsită de autonomie și de sprijin, nu avea dreptul la un asistent personal în temeiul legislației interne și de ce, în acest caz, autoritățile nu au venit cu propuneri alternative, „pentru a-i asigura sprijinul constant de care avea nevoie”. A se vedea, în acest sens: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-215475%22%7D>.

armonizare a legislației în beneficiul persoanei cu handicap, prin declanșarea automată a procedurilor privind aplicarea⁹ prevederilor altor legi decât Legea nr. 448/2006 (e.g. Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice: o persoană care nu poate obține încadrare în grad de handicap grav cu drept asistent personal, dar care poate beneficia de acordarea unui însoțitor, în baza acestei legi) dacă acestea pot contribui, prin beneficiile sociale instituite, la bunăstarea persoanei cu handicap. În acest scop, **va fi convocat și consultat Consiliul de analiză a problemelor persoanelor cu handicap**¹⁰.

2. Președintele ANPDPD va informa instituția Avocatul Poporului, în termen de 45 de zile, privitor la însușirea recomandării și măsurile care au fost/vor fi dispuse.

Avocatul Poporului,

Renate WEBER

⁹ Chiar dacă aplicarea acestor prevederi revine altor autorități, de exemplu autorităților publice județene/locale.

¹⁰ Consiliul este reglementat de art. 92 din Legea 448/2006 și are următoarele atribuții: a) emite avize consultative cu privire la proiectele de acte normative care au ca obiect protecția persoanelor cu handicap, inițiate de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap sau de alte autorități competente; b) analizează problematica protecției persoanelor cu handicap și propune măsuri privind îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestora; c) sesizează organele competente cu privire la încălcarea drepturilor persoanelor cu handicap.